

գութեան Արքայ Աթոռն Երուսղէմի Տեառն
Թեոդորոսի Արհի Եպիսկոպոսին: Տպագրեցեալ
վեհափառ Հրամանաւ Մենի Արքայանիստ Մայ-
րաքաղաքիս Կոստանդնուպոլսի Արքազան Պա-
տրիարքի Տեառն Յօհաննու Աստուածաբան,
կոչեցեալ վանմարան բարուռնպետին: Արգեամի-
շարսարողի կենարացի գապաստաբանան գրիգոր
գպրի: Ի թուին Հայոց ՌՄԾԻ: Թու. 20: Ի
Տգորտի Յօհաննի-է-ն Պօղոսի: (1803):

ՅԷՆԻՊՈԼԻՏԷ:

«Փառք անձառելի՛ սուրբ երրորդութեան.
Եւ պատիւ յաւէտ՝ մի Աստուածութեան.
Ի Հայր եւ յԱրդի եւ Ի Սուրբ Հոգին.
այժմ եւ յարածամ՝ եւ միշտ յաւիտեան:
Որ Հասոյց յաւարտ՝ զայս փրցրիկ մատան.
որ Հարցասիրացն՝ պատասխանարան.
յերաժշտութիւնն՝ գիտութեանց ուսման.
կարի ցանկայի՝ համառատական:
Սա պարունակէ՛ զՎարցմունչն հայկական.
ընդ որով հակիրճ՝ ինչ ինչ յունական.
գուն ինչ եւս հարցմուն՝ սնն պարբերական.
որովք յարգարին՝ երգք երգողական:
Ձայնք երաժշտացն՝ զանազական.
Հիմն երգողութեանց՝ երաժշտական.
եւ համայն գործիքն՝ երգեցողական.
բացայայտ բանիւ՝ գոն հարց պատասխան:
Թեպէտ է կիսատ՝ ըստ արհեստական.
համառօտ գոյոյն՝ է խրատան՝ եւ բան.
Եթէ տէր կամի՝ սորոյն լըրական.
տեսանես տերամբ՝ ի յօստ ապագայն:
Զանարթունս յիշել՝ զգապասխլեան.
մաղթեմ սիրելեացդ՝ զգրիգորս կեսարիայն.
ընդ հարբք եւ եղբարբք՝ հոգեւորական.
որ լիլիք յիշեալք՝ դո՛ւք եւս անխափան՝»

Գրիգոր Դպիր Գապաստաբանի այս
գրքոյն, Հ. Գարեգ. Զ. ի «Մատենագիտու-
թեան» մէջ յիշատակուած չէ. որոտ պարունա-
ւութիւնը բաղդատելով իմ ձեռագրին հետ, կը
տեսնեմ՝ որ թէ եւ կարգերն, հարց ու պատա-
խանիւնն նման են, բայց այսու ամենայնիւ ձե-
ռագիրը շատ ընդարձակուած է, ուրեմն Գրիգոր
Դպիրն իւր տպագրութենէն քանի մը տարի
ետքը, կրկին ընդարձակն դրած է, ինչպէս կը
յիշեցնէ ինքն ալ, վերն յառաջ բերուած ոտա-
նաւոր յիշատակարանին մէջ. «Եթէ տէր կամի,
կ'ըսէ՝ այս համառօտն տեղ ապագային աւելի
ընդարձակն յառաջ պիտի բերենք,»/ Եւ ար-
գեամիք ձեռագիրն ունի այնպիսի ընդարձակ

մասեր պարզ բացատրուած, եւ յաւելուածներ
որ ապագրին մէջ կը պահնի:

Ար կրննք թէ մեր գտած երաժշտական
ձեռագիր գառագիւղէն Կենարացի Գրիգոր Դպիր
Գապաստաբանինն է, եւ կրկին ապագրութիւն-
ներէն վերջը գրուած, եւ այն գուցէ 1805
թուականին, որովհետեւ կ'աւանդուի թէ Գրի-
գոր Դպիրն 1807 թուականին սկիզբները վախ-
ճանած ըլլայ:

Հոս անցողակի կ'ուզենք յիշեցնել՝ թէ
մեր արգէն այդ ձեռագիրը Գեորգ Դպիրն
ընծայած չէինք. այլ տեսնելով թէ ձեռագրին
յիշատակարանը՝ եւ հետեւաբար թուականն կը
պակսի, եւ գիրն ալ շատ նման է Մատենադար-
անուն գրքին, որուն թարգմանիչն եղած է Գեորգ
Դպիր, կարծիք յայտնած էինք՝ թէ այս ձեռա-
գրին ալ ընդօրինւո՛ւն ըլլայ նաեւ Էդուէ Գեորգ
Դպիրն. այժմ մեր այս կարծիքն փոխուած է*:

Տ. Վ. Պ.

ԵՆԱՌՈՒՍՐԱՆԱԿԱՆ

ՅԱՅՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐԾԱԿ ԲԱՐԱԿԱՆ
(Հարստիւն-ի-է-ն Կիւ)

ՄԱՍՆ Բ.

Բաղաձայն գրեն:

Մինչեւ ցարդ ձայնաւորաց վերայ խօսե-
լով՝ արտասանութեան մասին ո եւ է գծուա-
րութեան չճանդիպեցարք. վասն զի հայերէն
ձայնաւորները միեւնոյն են թէ՛ գրաբարի եւ
թէ՛ աշխարհաբարի մէջ: Բայց խնդիրը բոլը-

* Գր. Գապաստաբանին «Գիրք երաժշտական»,
(144 էջ), եւ «Նուագարան երաժշտական», (63 էջ, Բ.
տպագր. 1803) կայ նաեւ մեր մատենադարանը: Գա-
պաստաբանն ունի նաեւ նոյն 1803ին (Փետր. 4)
տպագրուած ուրիշ նոյնպիսի Տրատարակութիւն մը՝
«Գորոյս կոչեցեալ Սրգարան», (160 էջ), որ նոյնպիս
մեր մատենադարանը կը գտնուի: Բովանդակութիւնն
է այլեւայլ երգեր. մննչիւ էլ 88 ոտանաւոր երգեր են
կ'ներսալ երթէ յորիմուտ, իւրացանչիւնն սակը նշա-
նակուած է տաճիւրէն երգ մը, որուն եղանակաւը պիտի
երգեցուի: էջ 89—110 յունարէն եկեղեցական երգերու
ընագիրներ հայերէն տառերով. եւ անոր կցուած հա-
մապատասխանող հայերէն մեղիդիւնք, շարականներ
են: էջ 111—14 «Ցաղագս երաժշտութեան, թէ գինչ
է», էջ 115—141 մեղեդիւք եւ տաղը, էջ 142—52 քաղցր
յունարէն-հայերէն: էջ 163—64 «Հայր մեր, յունարէն
եւ տաճիւրէն: էջ 165 Յիշատակարան: էջ 166—60
ցուցակ տաճիւրէն երգերու, որոնց եղանակաւ հայերէն
երգեր կը գտնուին գրքին մէջ: ՆԱԳ:

